

Gåseleverpostei eller "fois gras" - som betyr fettlever, regnes av mange som en eksklusiv delikatesse. For å lage en posteil av riktig kvalitet, må ender eller gjess tvangsføres slik at de utvikler en sykkelig forstørret lever som er opptil 15 ganger større enn normal.

Dagens situasjon

Hele 85% av verdens produksjon av gåselever konsumeres i Frankrike. Nærmere 15.000 tonn gåselever produseres på verdensbasis av tilsammen 30 millioner ender og gjess. Bare i Frankrike regner man med 15.000 farmer med tilsammen 19 millioner fugler. Omtrent all produksjon foregår i sørvest Frankrike, i regionene Aquitaine og Midi Pyrénées. Dette er et milliardindustri som gir økonomisk utbytte til anslagsvis 30.000 franskmenn.

Norges dyrevernlov forbyr tvangsføring (§8). Paradoksalt nok selges gåseleverpostei i mange delikatesseforetninger, i dagligvarebutikker og på restauranter over hele Norge. Statistisk Sentralbyrå kunne oppgi at hele 5 tonn ble importert til landet i 1998, til en førstehandsverdi av over en halv million kroner.

Produksjonsprosessen

Opprinnelig sto gjess for all fois gras produksjon - derav navnet gåseleverpostei. I dag blir imidlertid over 90% av posteien fremstilt av ender. Ender er lettere å oppdrette og gir bedre økonomi.

Etter at endene leveres fra klekkeriet, i fire ukers alderen, lever de ute og gresser. Dette bidrar til å strekke spiserøret i påvente av den neste fasen i produksjonsprosessen. En stund før tvangsføringen

starter får endene fri tilgang til kraftfôr, slik at de legger på seg og blir større.

Selve tvangsføringen gjennomføres ved hjelp av en trakt som tvinges 20-30 cm ned i halsen på dyret. Maten, som hovedsakelig består av mais, pumpes ned i halsen. Prosessen gjentas to til tre ganger daglig over en periode på to uker. Selve tvangsføringen tar 45-60 sekunder per fugl.

For å spare tid ved innfangning, er det mest vanlig å oppbevare hver and for seg i et bur av netting eller plast. Burene er så små at anden ikke kan stå normalt oppreist eller strekke på vingene (20cm x 30cm x 50cm). Andens hode stikker ut av en spalte i buret, der den har tilgang til vann.

Dyrenes lidelser

Ender og gjess er de eneste husdyr som utsettes for systematisk tvangsføring. Det er ingen tvil om at produksjonen av leverposteien påfører dyr store lidelser i form av unaturlig oppstalling, stressende håndtering, skader til spiserøret og fordøyelsessystemer, og det som er selve målet med det hele - en syk lever.

Like etter tvangsfôringen har endene tydelige problemer med å puste normalt. Diaré er et vanlig problem, som skyldes konsentrert fôr i unormalt store mengder. Utvidelsen av buken og vektøkningen fører etter hvert til at endene får problemer med å gå normalt. Mellom to og fire prosent av endene dør i løpet av sine to uker med ufrivillig frâtsing.

I slutten av 1998 ble EUs vitenskapskommite for dyrehelse og dyrevelferd bedt om å drøfte de dyrevernmessige sidene ved gåseleverpostei produksjonen. Konklusjonen av den hundre sider lange rapporten var at «tvangsfôring, slik det praktiseres i dag, er skadelig for dyrenes velferd». Mindretallet i kommitteen gikk inn for et forbud mot tvangsfôring i EU. Flertallet mente at man måtte ta hensyn til de «sosioøkonomiske faktorene» som gjelder i Frankrike, og foreslo et antall endringer for å minimalisere lidelsene for fuglene. Kommiteen er enig om at et viktig tiltak for å få til endringer, og eventuelt en slutt på produksjonen, er å gjøre konsumentene bevisste på hvilke lidelser som ligger bak produksjonen av gåseleverpostei.

Hva gjør Dyrebeskyttelsen

Dyrebeskyttelsen Norge har arbeidet mot salg av gåseleverpostei i flere år, og benytter flere virkemidler:

- Dyrebeskyttelsen Norge har henvendt seg til butikker og restauranter og bedt dem fjerne gåseleverpostei fra sine varesortimenter og menyer.
- Dyrebeskyttelsen Norge har bidratt til å redusere etterspørselen etter gåseleverpostei ved å informere forbrukere om dyrenes lidelser i forbindelse med produksjonen.

Kilde:

- 1) «Report of the Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare on the Welfare Aspects of the Production of Foie Gras in ducks and Geese», EU, 1998.
- 2) Lov om dyrevern av 20. desember 1974 nr. 73
- 3) Statistisk Sentralbyrå, Utenrikshandel, produkter av gåss- og andelever (varenr: 16022001)

Faktaarket er sist oppdatert: 15-06-2000

Dyrebeskyttelsen trenger deg som medlem!

Adr: Storgata 38,
0182 Oslo.

Tlf: 22 20 23 00
Fax: 22 94 32 81

e-post:
post@dyrebeskyttelsen.no

internett:
www.dyrebeskyttelsen.no

Ja! Jeg vil bli medlem av Dyrebeskyttelsen og motta bladet «Dyrenes Forsvarer» fire ganger i året. Medlemskap koster kr. 200,- (min.).

Navn: _____

Gateadresse: _____

Postnummer og sted: _____